ECLI:LV:AT:2023:0824.11816001022.5.L
Lieta Nr. 11816001022, SKK-154/2023
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2023. gada 24. augustā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Inguna Radzeviča, senatori Ivars Bičkovičs un Aivars Uminskis

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurores Daigas Gavariņas kasācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 30. novembra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 19. maija spriedumu
[1.1] /pers. A/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 195. panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar sabiedrisko darbu uz 180 stundām.
/pers. A/ piemērotie drošības līdzekļi – uzturēšanās noteiktā vietā un aizliegums izbraukt no valsts – atstāti negrozīti, līdz spriedums stāsies spēkā.
[1.2] /pers. B/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 195. panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar sabiedrisko darbu uz 180 stundām.
/pers. B/ piemērotie drošības līdzekļi – uzturēšanās noteiktā vietā un aizliegums izbraukt no valsts – atstāti negrozīti, līdz spriedums stāsies spēkā.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. A/ un /pers. B/ atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 195. panta otrās daļas par to, ka viņi personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās legalizēja noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 30. novembra lēmumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurores D. Gavariņas apelācijas protestu, Ekonomisko lietu tiesas 2022. gada 19. maija spriedums atcelts pilnībā un krimināllieta nosūtīta jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

[4] Par Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 30. novembra lēmumu Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurore D. Gavariņa iesniegusi kasācijas protestu, kurā lūdz atcelt tiesas lēmumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai.
Savu lūgumu prokurore pamatojusi ar šādiem argumentiem.
[4.1] Apelācijas instances tiesas lēmums neatbilst Kriminālprocesa likuma 511. un 512. panta prasībām, kā arī Augstākās tiesas judikatūrā paustajām atziņām par tiesas nolēmuma tiesiskumu un pamatotību.
Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka lietas faktiskie apstākļi neatbilst /pers. A/ un /pers. B/ celtās apsūdzības kvalifikācijai pēc Krimināllikuma 195. panta otrās daļas, bet ir noticis Krimināllikuma 193. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums, taču savus atzinumus nav pienācīgi pamatojusi. Tiesa nav norādījusi, kā atsauce uz lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu pamato tiesas atzinumu par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju un kā tiesas norādītās tiesnešu kopsapulces lēmuma atziņas ir attiecināmas uz izskatāmo krimināllietu.
[4.2] Apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 193. un 195. pantu.
Krimināllikuma 193. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir inkriminējams gadījumos, kad nelikumīgas darbības ir izdarītas ar svešu maksāšanas līdzekli. Izskatāmajā lietā konstatēts, ka noziedzīgās darbības apsūdzētais /pers. B/ izdarījis ar savu maksāšanas līdzekli.
Turklāt lietā noskaidrots, ka apsūdzētais /pers. B/ nodeva sava bankas konta un tā piekļuves informāciju /pers. A/, ar kuru bija vienojies legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, nodošanai tālāk trešajām personām nelikumīgi iegūtu līdzekļu pārskaitīšanai uz šo kontu, kā arī piekrita pārskaitīto līdzekļu izņemšanai no konta. Tādējādi finanšu līdzekļi tika saņemti, imitējot civiltiesisku darījumu, pārvietoti un strukturēti ar mērķi attālināt tos no līdzekļu ieguves avota, radot priekšstatu par līdzekļu likumīgu izcelsmi. Līdz ar to ir pietiekami un ticami pierādīta legalizācijas darbību veikšana.
Kļūdaini novērtējot apsūdzēto /pers. A/ un /pers. B/ darbības, apelācijas instances tiesa nepamatoti secinājusi, ka ir noticis Krimināllikuma 193. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums. Turklāt tiesa nav norādījusi, kādas tieši Krimināllikuma 195. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes nav konstatējamas apsūdzēto darbībās.

Motīvu daļa

[5] Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 30. novembra lēmums ir atceļams pilnībā un lieta nosūtāma jaunai iztiesāšanai apelācijas instances tiesā.
Kriminālprocesa likuma 511. panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam.
Spriedums ir tiesisks un pamatots, ja tas atbilst Kriminālprocesa likuma 512. panta nosacījumiem, tai skaitā šā panta pirmajai daļai, kas noteic, ka tiesa, taisot spriedumu, pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām.
Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka pamatojuma princips ir viens no procesuālā taisnīguma nodrošināšanas līdzekļiem, un atbilstoši tam tiesai ir pienākums motivēt savu nolēmumu. Kriminālprocesa likuma prasība par motivētu nolēmumu ir ievērota, ja tiesa ir motivējusi visus būtiskos atzinumus, kuriem ir nozīme lietas taisnīgā izspriešanā, un motīvu izklāsta apjoms ļauj saprast, kā tiesa nonākusi pie šiem atzinumiem. Motīvu norādīšana tiesas nolēmumā ir viens no līdzekļiem, kas izslēdz tiesas patvaļas iespējamību un ļauj personai pārliecināties, ka tā ir uzklausīta un tās sniegtie argumenti ir

izvērtēti (*Senāta 2022. gada 5. jūlija lēmuma lietā Nr. SKK-1/2022, ECLI:LV:AT:2022:0705.11816006914.4.L, 18. punkts*).

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa savus atzinumus nav pamatojusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma prasībām un Senāta judikatūrā paustajām atziņām.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka lietas faktiskie apstākļi neatbilst /pers. A/ un /pers. B/ celtās apsūdzības kvalifikācijai pēc Krimināllikuma 195. panta otrās daļas, bet ir noticis Krimināllikuma 193. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums. Savus atzinumus šajā daļā apelācijas instances tiesa pamatojusi: 1) ar norādi, ka kriminālprocess attiecībā uz /pers. A/ un /pers. B/ izdalīts no cita kriminālprocesa, kurš ierosināts saistībā ar to, ka no Vācijas Federatīvajā Republikā reģistrētu kredītiestāžu klientu kontiem prettiesiski iegūti ne mazāk kā 761 870 euro zibmaksājumu veidā, savukārt /pers. B/ bankas kontā nelikumīgi ieskaitīti biedrības „Faschingsfreunde Münsterhausen e. V." naudas līdzekļi 1999 euro; 2) ar atsauci uz Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsēdes, kurā apspriests tiesu prakses apkopojums lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem, 2006. gada 5. decembra lēmumā paustajām atziņām par maksāšanas līdzekļa izmantošanas jēdzienu un sveša finanšu instrumenta vai maksāšanas līdzekļa nelikumīgas izmantošanas pabeigšanas brīdi; 3) ar atsauci uz Senāta 2011. gada 28. janvāra lēmumā lietā Nr. SKK-22/2011 un 2012. gada 4. jūnija lēmumā lietā Nr. SKK-8/2012 paustajām atziņām par apsūdzības saturu.

Apelācijas instances tiesa nav pamatojusi, kā norāde uz lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu pamato tiesas atzinumu par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju un kā tiesas norādītās tiesnešu kopsapulces lēmuma un Senāta lēmumu atziņas ir attiecināmas uz izskatāmo krimināllietu.

Noziedzīga nodarījuma kvalifikācija ir pilnīgas atbilstības noteikšana starp noziedzīga nodarījuma faktiskajām pazīmēm un Krimināllikuma normā (pantā, panta daļā, punktā) paredzētā konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm. Tikai tādā gadījumā, kad noziedzīgā nodarījuma faktiskās pazīmes sakrīt ar konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, kas paredzētas Krimināllikumā, ir pamats atzīt, ka izdarīts noziedzīgs nodarījums, un to pareizi kvalificēt (*Krastiņš U. 6. panta komentārs. Grām.: Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I–VIII nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 41. lpp.*).

Tādējādi, lai pareizi kvalificētu noziedzīgu nodarījumu, tiesai ir jāsalīdzina inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskās pazīmes un Krimināllikuma normā paredzētā konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes. Apelācijas instances tiesa šādu salīdzināšanu, ņemot vērā visus noziedzīga nodarījuma sastāva elementus, nav veikusi, bet savu atzinumu par inkriminētā noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 193. panta pamatojusi ar norādi uz lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu un nemotivētām atsaucēm uz tiesnešu kopsapulces lēmumā un Senāta lēmumos paustajām atziņām.

Šādu apelācijas instances tiesas lēmumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu Kriminālprocesa likuma 511. panta otrās daļas un 512. panta pirmās daļas izpratnē. Apelācijas instances tiesas pieļautie likuma pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē, kas ir noveduši pie nelikumīga nolēmuma. Šī iemesla dēļ apelācijas instances tiesas lēmums atceļams pilnībā, un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Ievērojot to, ka lieta apelācijas instances tiesā jāiztiesā no jauna atbilstoši Kriminālprocesa likuma 53. nodaļas prasībām, pārējie kasācijas protestā norādītie argumenti ir izvērtējami apelācijas instances tiesā.

[6] Apsūdzētajiem /pers. A/ un /pers. B/ lietā piemēroti drošības līdzekļi – uzturēšanās noteiktā vietā un aizliegums izbraukt no valsts.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu piemērotie drošības līdzekļi atstāti negrozīti, līdz spriedums stāsies spēkā.

Senāts atzīst, ka apsūdzētajiem noteikto drošības līdzekļu piemērošana turpināma. Piemērotie drošības līdzekļi izskatāmajā lietā atzīstami par samērīgiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. pantu un 587. panta pirmās daļas 2.punktu, tiesa

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 30. novembra lēmumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;
apsūdzētajiem /pers. A/ un /pers. B/ turpināt piemērot drošības līdzekļus – uzturēšanos noteiktā vietā un aizliegumu izbraukt no valsts.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Radzeviča I. Bičkovičs A. Uminskis